

10 Graantijd

Al sinds de lentedagen volgde ze de groei van de tarwe. Geleidelijk veranderde het eerste frisse groen van de doorgewinterde tarwesprieten in een blauwgrijze zee van aren die vervolgens rijpte tot goudgele halmen. Boven de graanakker kwinkeleerden de veldleeuweriken. Hun uitbundige en hemelse zang begeleidde de wasdom.

Het woelde in haar binnenste door de therapie, als ze met Iris en Lars over het landpad wandelde naar het veld waar Raas wiede. Maar dankbaar voor zijn steun ging ze mee in zijn werk, in het ritme van zaaien en verzorging van het gewas. Hij had deze warme zomer al genoeg zorg bij het weerbericht en door de plantenziektes en de insectenplagen.

Voor dag en dauw nevelde hij met zijn spuittractor een beschermingsmiddel over het tarweperceel en op windstille avonden sproeide hij de aardappelruggen. De spitse bladeren van de aardappelplanten groeiden gelijkmatig in elkaar tot een dicht, groen veld. Wekenlang wiede hij het onkruid. Na het uienperceel stak hij over naar het veld met de suikerbieten. Zijn bruinverbrande rug glansde van het zweet terwijl hij tussen de rijen liep en onder de wortels van melde, distels en hoefblad hakte tot het wiedpad vol bleke, dorre planten lag.

Hij ging helemaal op in zijn werk. Ze hoefde alleen zijn tempo bij te houden. Zorgen dat zijn eten op tijd op tafel stond, dat ze zijn boodschappen deed, zoals onderdelen ophalen bij de smid, en dat ze zijn ongeduld verdroeg als zijn werkdag niet vlekkeloos verliep.

Soms struinde ze bij haar wandelingen met Iris en Lars door de rijpende tarwe. Dan schuurden de stugge graanstengels langs haar blote benen. Als Lars op zijn klompjes over de harde kleikluiten struikelde, tilde ze hem op, schudde het stof van zijn tuinbroek en zette hem tussen de halmen. Zijn blonde haar stak net boven de aren uit. Hij groeide hard deze zomer, net als Iris, die zich graag verstopte in het veld door weg te kruipen in de spuitsporen en korte tijd later weer opdook met een bosje lila klaver en geurige kamillebloemen.

Nina kon niet kiezen wat haar het meest bekoorde aan het tarweveld. Het vrolijke spel van de kinderen in het warme zonlicht, de rosse weerschijn van de ondergaande zon over de aren of de dauw die het veld met een deken van matte glinstering toedekte. Op zo'n graanakker maaiden vrouwen ooit het koren met sikkels. In het ritme van gezang of drum, zo stelde Nina zich hun wekenlange, gezamenlijke arbeid voor.

Het veld leefde alsof het er altijd geweest was en Nina luisterde naar de stem, naar het ritselen en ruisen van het graan in de wind en naar de zang van de veldleeuweriken in hun steile, verticale vlucht boven het veld.

Op een dag stegen hun hoge, ijle tonen op tot ver in de warme augustuslucht die als een waas boven het polderland hing.

De tarwearen bogen onder hun gouden graanvracht.

Al dagen liep Raas in zijn korte broek en overhemd vol smeervegen ongeduldig naar het tarweveld, wreef de aren los, beet op de graankorrels en schudde zijn hoofd. ‘Te zacht,’ riep hij tegen zijn broers en gezamenlijk sleutelden ze voor de open schuur verder aan de oude combine of hij ging op pad voor onderdelen.

Ondanks zijn ongedurigheid reed ze met Iris en Lars naar het strandje bij de dijk. Op het talud graasden de schapen. Af en toe draaiden ze hun koppen naar de uitgelaten badgasten die net als Iris en Lars in het frisse water van het IJsselmeer spetterden. Nina sloeg hun getrippel in de golfjes vertederd gade tot een moeder die ze kende van de peuterspeelzaal haar waarschuwde.

‘Veel peuters hebben last van buikloop na een stranddag,’ zei ze met een ernstige blik. ‘Het slib in deze riviermond is verontreinigd.’

Thuis hing Nina verontrust over het nieuws het wasgoed aan de waslijn op het gazon – het gras plakte aangenaam koel onder haar blote voeten – toen bij de hoek van de schuur de gehaaste stem van Raas klonk. ‘We gaan dorsen. Breng je de schaft straks naar het land?’

Ze stak haar hand op, kneep het laatste water uit hun zwemkleding en hing die naast de handdoeken. In de zandbak onder het keukenraam, beschut door heggen en gaasheining, speelden Iris en Lars op hun veilige speelplek. Met de rieten wasmand onder haar arm opende ze het hekje in de heining.

Ook al maaide Raas ieder jaar het graan, het bleef spannend.

Zijn tarwe was het eerste rijp en de volle kiepers moesten nu zo snel mogelijk naar de coöperatie. Daarna zou hij de tarwevelden van Joop en Mart maaien. Bij het ochtendgloren reden de broers de laatste kiepers van de vorige avond weg, sleutelden aan de machines tot de zon de ochtendmist verdreef en daarop ging het plankgas tot de avondnevel de droge tarwestengels weer zacht en stroef maakte.

Zou het allemaal lukken voor de regen?

Of bleef het droog? Dan moesten ze met veel machines en manschap de uien rooien tot de schuren vol raakten. En daarna volgde de oogst van de aardappels en de suikerbieten. Raas regelde het werk, dat kon hij als de beste, maar het overleg met zijn broers ging niet zonder slag of stoot. Eén verkeerde opmerking, ook van haar, en zijn woede barstte los in vloeken en tieren.

‘Blijf jij met je driewieler op het pad, Iris!’ Nina zette de mand op de slootkant – de slootbodem oogde als een plaat droge, gebarsten klei – en met Lars liep ze over de slootdam het tarweveld in. Voorbij de stilstaande tractor met kieper staarde ze met haar hand boven haar ogen naar het maaiwerk.

Onder luid geronk reed de gele combine in hun richting. Het wickenwiel draaide. Vlak boven de grond sneden onzichtbare messen de halmen af. Achter het stuur in de cabine tuurde Raas naar het roterende wickenwiel. De droge stengels ritselden, sloegen om en verdwenen in de draaiende, stalen rol. Een razend geluid vulde de lucht terwijl de trommel het graan uit de aren schudde. Het stro achter de combine stortte in een wolk van stof en kaf op de stoppel.

De lucht geurde naar vers stro, vol als van versgebakken brood.

Wat een leegte opeens... deze afgemaaide banen.

Langzaam wentelde het wickenwiel tot stilstand. Raas reed de combine naast de kiepwagen en stopte in een dichte stofwolk. De lange stortbuis draaide boven de bak en stortte de goudgele tarwekorrels als water uit een kraan.

Het motorgeronk hield aan.